

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 210 310 591

E-mail: cvvm@soc.cas.cz

Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků leden 2016

- ❖ Větší část české veřejnosti (65 %) se kloní k názoru, že by ČR neměla přijímat uprchlíky ze zemí postižených válečným konfliktem, 28 % je pro jejich přijetí do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (3 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde. Podpora přijímání uprchlíků v posledních měsících kontinuálně klesá.
- ❖ Občané Polska jsou k přijímání uprchlíků dlouhodobě vstřícnější než česká veřejnost.
- ❖ Situace je vnímána jako výrazná bezpečnostní hrozba nejen pro ČR a Evropu, ale i v globálním kontextu.
- ❖ Aktuální vývoj dění sleduje velká část (78 %) české veřejnosti.
- ❖ Pro přijetí ukrajinských uprchlíků je 43 % dotázaných, oproti tomu 39 % by uprchlíky z Ukrajiny nepřijímalo.
- ❖ 15 % respondentů je nakloněno přijetí některých uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky, proti jejich přijímání je 80 % české veřejnosti.

Zpracoval:

Martin Buchtík, Jarmila Pilecká

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 593

V lednovém šetření dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění sadu otázek týkající se postojů veřejnosti k přijímání uprchlíků. Dotazované oblasti se konkrétně týkaly postojů k přijímání uprchlíků z oblastí postižených válečným konfliktem, postoje k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky a uprchlíků z Ukrajiny. Součástí dotazování bylo i zmapování zájmu o aktuální vývoj okolo této situace a vnímání situace jako bezpečnostní hrozby. Šetření proběhlo ve dnech 11. 1. – 18. 1. 2016.

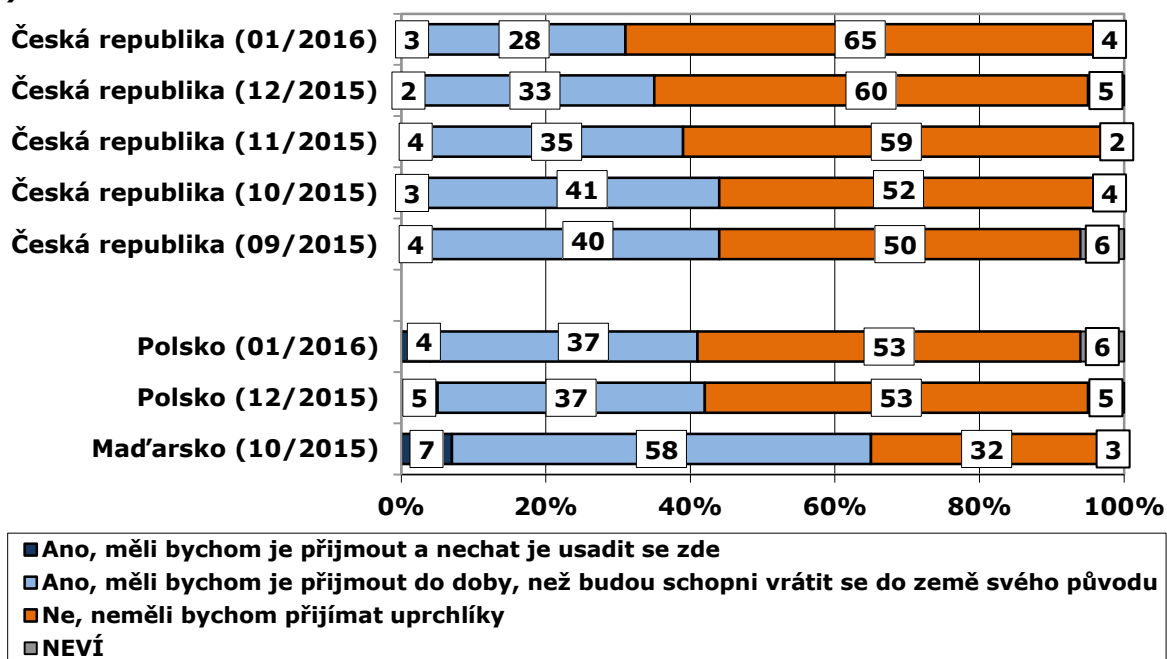
V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle dvou třetin české veřejnosti (65 %) by Česká republika neměla tyto uprchlíky přijímat vůbec, necelá třetina dotázaných (28 %) je pro jejich přijetí do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (3 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde.

Pokud srovnáme lednové výsledky s názorovým rozložením ze září, vidíme, že stoupá podíl těch, kteří by uprchlíky do České republiky nepřijímali vůbec (vzestup o 15 procentních bodů). Sestupnou tendenci má podíl těch, kteří se vyjadřují kladně k přijetí uprchlíků, v porovnání se zářijovým šetřením došlo k poklesu o 13 procentních bodů.

Podpora přijímání uprchlíků na přechodnou dobu se mírně zvyšuje s nejvyšším dosaženým vzděláním a se zvyšující se životní úrovní (což jsou do značné míry propojené charakteristiky). Negativně se k přijetí uprchlíků staví lidé, kteří situaci kolem uprchlíků vnímají jako hrozbu. Výrazně se neliší podle věku nebo pohlaví. Otevřenější k přijímání válečných uprchlíků jsou lidé, kteří se sami zařazují na pravolevé škále politické orientace ke středu, středové pravici a pravici. Z předchozích šetření víme, že česká veřejnost očekává, že se cizinci co nejvíce přizpůsobí zvyklostem české kultury a dlouhodobě je vnímá jako určité bezpečnostní riziko¹.

V mezinárodní perspektivě Visegrádských zemí lze konstatovat, že polská veřejnost je v této otázce méně vyhraněná nežli česká, a proti přijetí uprchlíků je v lednovém šetření 53 %. V Maďarsku je pak podíl dotazovaných proti přijímání uprchlíků ještě výrazněji nižší (32 %).

Graf 1. Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (01/2016; 12/2015; 11/2015; 10/2015), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.; Polsko – CBOS (7. - 14. 1. 2016; 3. - 10. 12. 2015), vždy cca 1000 respondentů starších 18 let; Maďarsko – Tárki, 16. 10. - 23. 10. 2015, 1003 respondentů starších 18 let.

¹ viz. např. Bezpečnostní rizika pro Českou republiku

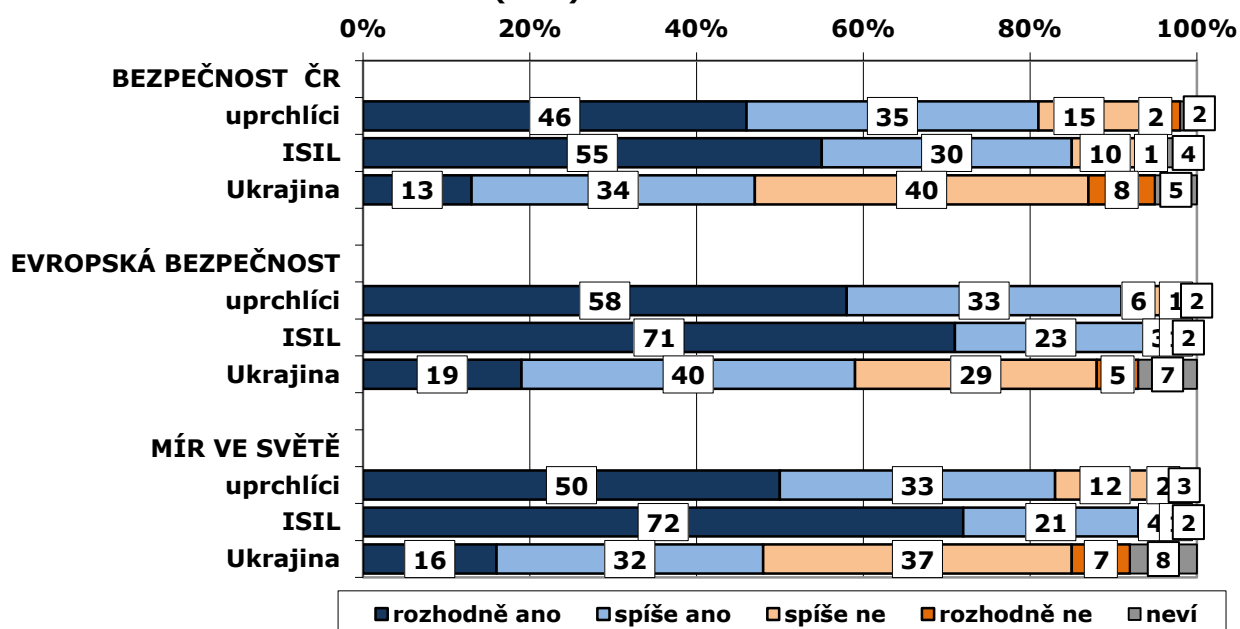
http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7483/f3/ov160111.pdf

² Znění otázky: „V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika (resp. Slovensko/Polsko) přijmout uprchlíky ze zemí postižených vojenskými konflikty?“

Česká veřejnost se dále vyjadřovala k míře ohrožení vzniklou situací kolem uprchlíků. Jako výraznou bezpečnostní hrozbu vnímají uprchlíky nejen ve spojení s ČR (81 %), ale i v evropském (91 %) a světovém (83 %) měřítku. Ještě výrazněji vnímají hrozbu Islámského státu, a to jak v národní tak i v celosvětové perspektivě (podrobněji viz graf 2). Silněji situaci jako bezpečnostní hrozbu vnímají ti, kteří jsou proti přijímání válečných uprchlíků, z hlediska demografického se skupiny obyvatel v těchto postojích neliší.

Z hlediska vývoje pak oproti prosinci 2015 nedošlo v postojích veřejnosti k výraznějším posunům. Uprchlíky v prosinci jako ohrožení pro ČR vnímalo 82 % občanů, ohrožení pro Evropu 89 % a jako nebezpečí pro světovou bezpečnost 83 %. V případě ohrožení bezpečnosti ČR a světového míru jsou výsledky v podstatě shodně jako v prosinci, pokud jde o ohrožení evropské bezpečnosti, zde můžeme sledovat mírný nárůst.

Graf 2. Hodnocení situace okolo uprchlíků jako bezpečnostní hrozby ve srovnání s dalšími událostmi v lednu 2016 (v %)

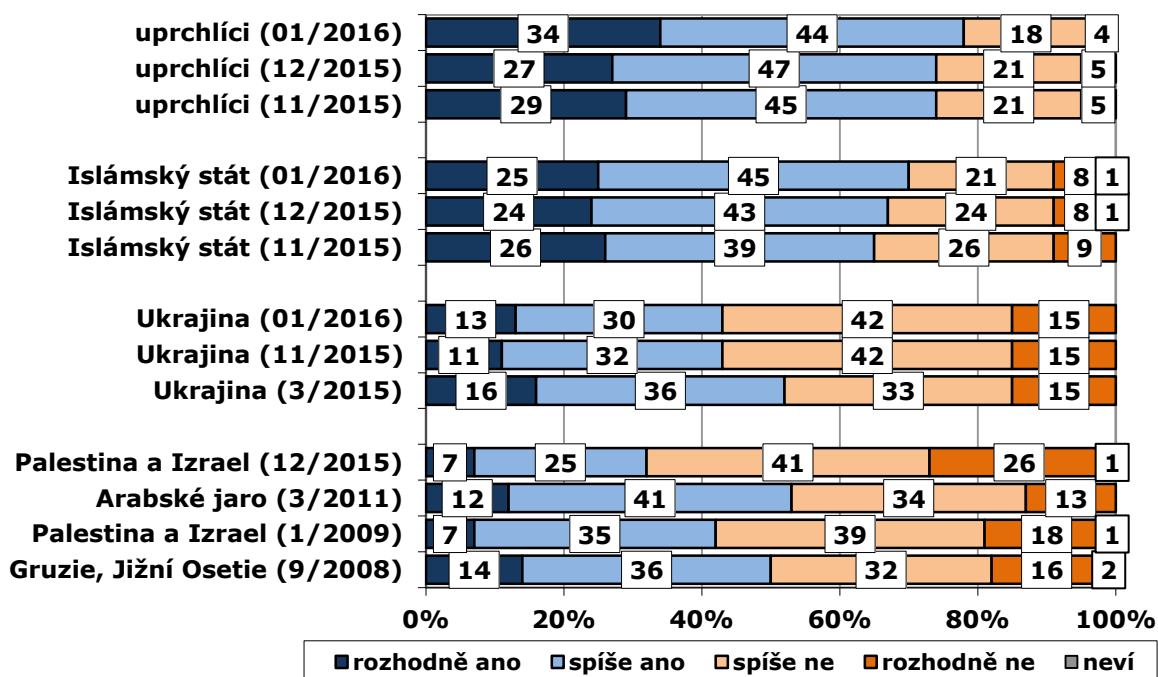

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 11. 1. – 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zájem o aktuální vývoj je enormní, 78 % respondentů se o aktuální vývoj okolo uprchlíků zajímá, což je nejvíce ze všech měřených významných událostí alespoň celoevropského charakteru za posledních deset let. Pokud srovnáme zájem o dění kolem uprchlíků s ostatními aktuálními událostmi ve světě, vidíme, že přibližně stejně vysoký zájem projevuje veřejnost i o dění týkající se Islámského státu (70 %). Zájem o dění na Ukrajině je podstatně nižší, nicméně je stále výrazný (43 %). Z aktuálních událostí lze zmínit i například dění v Palestině a Izraeli, o které deklaruje zájem přibližně třetina (32 %) respondentů. Pro představu lze doplnit, že volby do Evropského parlamentu se v době jejich konání (tedy v květnu 2014) zajímalo 28 % občanů. Další srovnání především se zahraničně politickými událostmi je možné vidět v grafu 3.

Zájem o dění je mírně vyšší u mužů než u žen a také mírně roste s dosaženým vzděláním. Z hlediska věku je zájem nižší u mladých lidí ve věku 15-29 let. Sledování dění kolem uprchlíků se dále zvyšuje i se stoupající deklarovanou životní úrovní respondenta.

Graf 3. Srovnání zájmu o vybrané události (v %)³

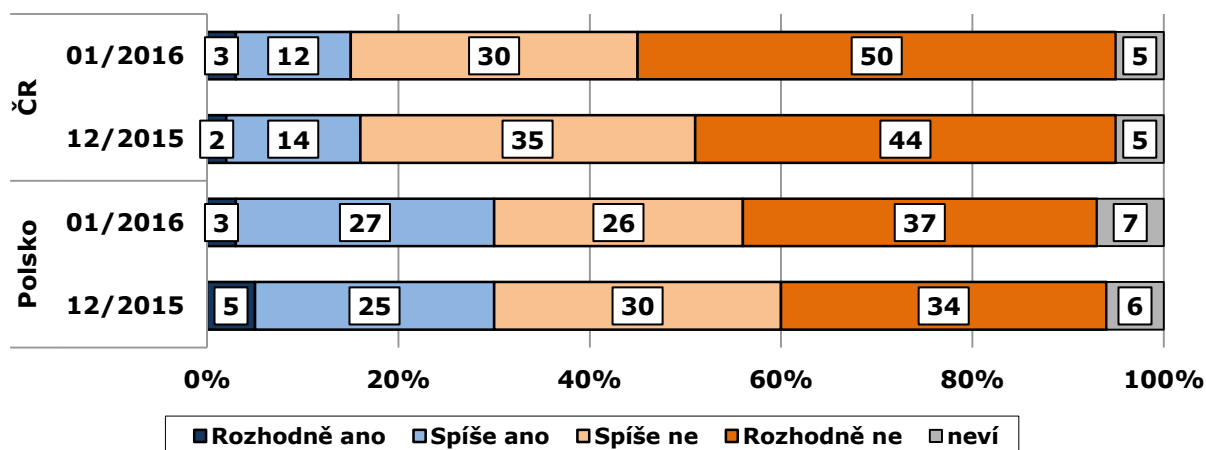

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (01/2016; 12/2015; 11/2015; 10/2015; 9/2015; 3/2015; 3/2014; 10/2011; 4/2011; 3/2011; 1/2009; 9/2008), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jelikož uprchlíci přicházejí z různých zemí, byly dotazovány i otázky, kde jsou rozlišeni lidé z Blízkého východu a severní Afriky, kteří tvoří jednu část uprchlíků, a lidé z Ukrajiny, kteří tvoří taktéž určitou část přichozích. Názory na přijímání uprchlíků z Ukrajiny se odlišují od postojů k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky, a to i v porovnání šetření probíhajících v České republice a v Polsku.

³ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků?/ v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu?/ na Ukrajině?/...“

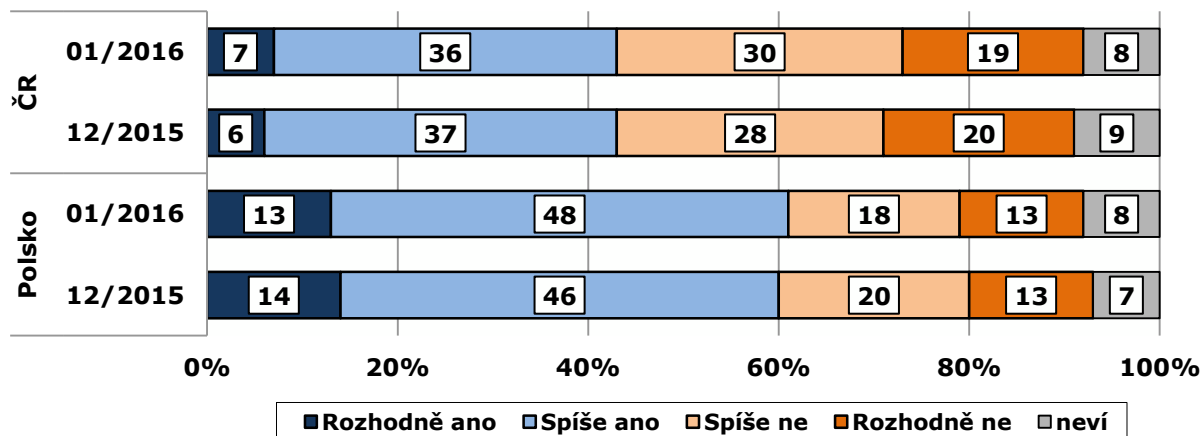
Graf 4. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky – leden 2016 (v %)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*, 11. 1. - 18. 1. 2016, 1078 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 14. 1. 2016, 1063 respondentů starších 18 let.

V porovnání s polskou veřejností vidíme, že Poláci jsou více otevření přijímání jak uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky (viz graf 4) tak z Ukrajiny (viz graf 5). Přibližně třetina dotázaných (30 %) v polském šetření je pro přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky, odmítavě se vyjádřilo 63 % respondentů. Pro srovnání v české veřejnosti je přijetí těchto uprchlíků nakloněno 15 % dotázaných, přičemž proti se vyjádřilo 80 % občanů. Kladně se k přijetí ukrajinských uprchlíků vyjádřilo 61 % polských respondentů starších 18 let. V kontextu České republiky je pro přijetí těchto uprchlíků 43 % dotázaných, oproti tomu 39 % by uprchlíky z Ukrajiny nepřijímalo.

Graf 5. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z Ukrajiny – leden 2016 (v %)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*, 11. 1. - 18. 1. 2016, 1047 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 7. - 14. 1. 2016, 1063 respondentů starších 18 let.

⁴ Znění otázky: „Velký počet uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky přišel většinou do jihoevropských zemí, které nejsou schopny zvládnout takové množství uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika přijmout některé z těchto uprchlíků přicházejících do EU?“

⁵ Znění otázky: Konflikt na východní Ukrajině také způsobil nárůst počtu ukrajinských uprchlíků. Měla by Česká republika přijmout Ukrajince z oblastí postižených válečným konfliktem?“

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v16-01</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>11. 1. - 18. 1. 2016</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1047</i>
Počet tazatelů:	<i>220</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.11m; PM.203; PM.204; PM.205; PM.189m</i>
Zveřejněno dne:	<i>15. února 2016</i>
Zpracoval:	<i>Martin Buchtík, Jarmila Pilecká</i>

Autoři:

Martin Buchtík pracuje jako analytik v Centru pro výzkum veřejného mínění v Sociologickém ústavu AV ČR, v.v.i.. Zabývá se formováním veřejného mínění, metodologií sociálně-vědního výzkumu, dále pak problematikou internetu a kyberprostoru a sociální soudržností. (martin.buchtik@soc.cas.cz; 210 310 593)

Jarmila Pilecká je odborným pracovníkem v Centru pro výzkum veřejného mínění v Sociologickém ústavu AV ČR, v.v.i.. Ve své vědecké činnosti se zaměřuje především na metodologii sociálně-vědního výzkumu, problematiku rodiny a internetu.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu "Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy".

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně.

Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt **Naše společnost**, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.

